

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 14Sa/20/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5022200185
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 11. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Dubcová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2022:5022200185.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako správny súd, v konaní pred sudkyňou JUDr. Máriou Dubcovou, v právnej veci žalobkyne: M. X., nar. XX.XX.XXXX, trvale pobytom T. XXX, XXX XX L., zastúpenej zástupcom JUDr. Kvetoslava Kolínová, s.r.o., so sídlom Kálov 1, 010 01 Žilina, IČO: 47 240 997, proti žalovanému: Sociálna poisťovňa, Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava 1, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného Číslo: XXX XXX XXXX X zo dňa 31.1.2022

rozhodol:

Žalobu žalobkyne **z a m i e t a**.

Žalovanému náhradu trov konania **n e p r i z n á v a**.

odôvodnenie:

1. Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného s návrhom na jeho zrušenie a vrátenie mu veci na ďalšie konanie. Súčasťou žaloby bol aj návrh na odkladný účinok správnej žalobe podľa § 185 SSP.

2. Žalobkyňa uviedla, že dňa 07.02.2022 jej bolo doručené rozhodnutie žalovaného, ktorým bolo odvolanie podané proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, ústredie Číslo: XXX XXX XXXX X - II. zo dňa 23. mája 2016 vo veci uloženia povinnosti vrátiť neprávom vyplatenú sumu na sirotskom dôchodku zamietnuté v celom rozsahu a potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie. Žalobkyňa poukázala na časť odôvodnenia rozhodnutia žalovaného s konštatovaním, že žalovaný svoje finálne stanovisko o povinnosti žalobkyne vrátiť neprávom vyplatený vdovský dôchodok (pozn. krajského súdu správne mal byť uvedený sirotský dôchodok) v celkovej sume 281,20 Eur, založil na ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z., t.j. že žalobkyňa si nespĺnila povinnosť uloženú jej zákonom č. 461/2003 Z.z. a neoznámila žalovanému včas ukončenie štúdia jej syna, čím spôsobil, že jej bol neprávom vyplatený sirotský dôchodok v období od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016. Žalobkyňa uviedla, že dňa 06.02.2016 sa osobne dostavila na pobočku Sociálnej poisťovne v Žiline, pričom konštatovala, že tento deň bol piatok, a preto bolo bezpredmetné vyjadrenie žalovaného, že týmto dňom bola sobota a vtedy sú pobočky Sociálnej poisťovne zatvorené. Žalobkyňa mohla nedopatrením uviesť nesprávny dátum, no sama podotkla, že pobočku v Žiline navštívila v piatok, t.j. správne uvedený dátum mal byť 05.02.2016. Dostavila sa dňa 05.02.2016 osobne na pobočku Sociálnej poisťovne v Žiline, v poobedňajších hodinách, do kancelárie pani V. E., ktorá je zamestnancom žalovaného, a to práve z dôvodu, že syn G. ukončil k 31.01.2016 štúdium na Strednej odbornej škole poľnohospodárstva a služieb na vidieku v Žiline a predložila v tento deň aj písomné potvrdenie o ukončení štúdia jej syna G. vystavené uvedenou školou. Žalobkyňa poukázala na to, že osobne odovzdala toto potvrdenie dňa 05.02.2016 zamestnankyni Sociálnej poisťovne a dňa 05.02.2016 oznámila zmenu v skutočnostiach rozhodujúcich pre trvanie nároku na dávku a mala za to, že si svoju oznamovaciu povinnosť riadne

a včas splnila v 8-dňovej lehote, a pokiaľ zákon č. 461/2003 Z.z. neuvádza a nešpecifikuje spôsob a formu tohto oznámenia, mala za to, že ústne oznámenie doložené písomným potvrdením školy priamo v Sociálnej poisťovni priamo zamestnankyni žalovaného je dostačujúcim a legálnym spôsobom splnenia tejto oznamovacej povinnosti. Ak žalovaný tvrdí, že až dňa 10.02.2016 bolo pobočke Sociálnej poisťovni v Žiline doručené potvrdenie o ukončení štúdia syna žalobkyne, neuvádza akým spôsobom malo byť toto doručené, resp. oznámené, a teda či žalobkyňa využila na oznámenie tejto skutočnosti prepravu pošty, elektronickú poštu a pod.. Z takého vyjadrenia žalovaného je zrejmé, že žalobkyňa túto skutočnosť oznámila tak, ako tvrdí ona sama, pretože žalovaný nepreukázal žiadny iný spôsob doručenia tohto potvrdenia, neuvádza sa, z akého zdroja sa o tomto potvrdení dozvedel, a tiež to, či v tomto prípade bolo dodržaná lehota na splnenie povinnosti žalobkyňou podľa § 227 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z.. Žalobkyňa mala za to, že splnila povinnosť, ktorá je jej uložená zákonom č. 461/2003 Z.z., t.j. do 8 dní oznámila Sociálnej poisťovni, pobočka Žilina skončenie štúdia jej syna, a to doložením potvrdenia školy. Z tohto dôvodu nie je možné aplikovať ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z., pretože žalovaný v tomto smere neunesol dôkazné bremeno, ktoré by odôvodňovalo postup podľa § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z.. Podľa žalobkyne žalovaný nepredložil žiadne dôkazy, ktoré by preukazovali jeho tvrdenie a ktoré by následne odôvodňovali aj jeho rozhodnutie.

3. V ďalšej časti žaloby žalobkyňa uviedla, že podľa tvrdení žalovaného oneskoreným oznámením ukončenia štúdia syna žalobkyne, žalobkyňa spôsobila, že od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016 jej bol neprávom vyplatený sirotsky dôchodok vo výške 281,20 Eur s poukazom na ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z.. Tento záver žalovaného vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalovaný rozhodnutie o povinnosti vrátiť neprávom vyplatený sirotsky dôchodok zakladá na dôvode podľa § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. s tým, že porušením povinnosti žalobkyne do 8 dní oznámiť skutočnosti rozhodujúce pre zánik nároku na sirotsky dôchodok žalobkyňa spôsobila, že jej sirotsky dôchodok bol neprávom vyplatený v období od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016 v sume 281,20 Eur. Podľa žalobkyne táto argumentácia nie je správna. Ak syn žalobkyne ukončil štúdium dňa 31.01.2016, lehota na oznámenie ukončenia štúdia uplynula dňa 08.02.2016. Ak aj žalovaný tvrdí, že žalobkyňa mu túto skutočnosť oznámila až dňa 10.02.2016, žalovaný od tohto momentu touto informáciou o skutočnosti rozhodnej pre zánik nároku žalobkyne na sirotsky dôchodok disponoval. Žalovaný vydal rozhodnutie Číslo: XXX XXX XXXX X o zastavení vyplácania sirotského dôchodku až dňa 1. marca 2016, ktoré bolo žalobkyňi doručené dňa 30.03.2016. Ak žalovaný v rozhodnutí Číslo: XXX XXX XXXX X zo dňa 31.01.2022 uvádzal, že „Realizácia zmien vyplácaných dôchodkov závisí od dátumu doručenia oznámenia skutočnosti rozhodujúcej na nárok na dávku, nárok na jej výplatu a jej sumu a od výplatného termínu dôchodkovej dávky. Predmetnú zmenu je možné vykonať od najbližšieho výplatného termínu po doručení oznámenia rozhodujúcej skutočnosti“, znamená to, že v uvedenom prípade bol najbližší výplatný termín po oznámení o ukončení štúdia žalobkyňou 06.03.2016. K tomuto dátumu žalovaný výplatu dávky nezastavil a urobil tak až 06.04.2016. Takéto konanie je podľa žalobkyne potrebné vykladať na ťarchu žalovaného. Podľa žalobkyne nebolo zo strany žalovaného preukázané tvrdenie, že by sama žalobkyňa neoznámením ukončenia štúdia jej syna do uplynutia 8-dňovej lehoty spôsobila, že jej dávky boli za toto obdobie vyplatené neprávom. Takýto záver bol potvrdený aj rozsudkom Najvyššieho súdu SR zo dňa 11.12.2019, sp.zn. 9Sk/8/2018 či následne v rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 27.10.2021, sp.zn. 24Sa/25/2020, ktorý sa týkal vrátenia vdovského dôchodku žalobkyne Sociálnej poisťovni. Nesplnenie povinnosti žalobkyne o včasnom oznámení ukončenia štúdia jej syna, tak ako sám žalovaný uviedol, rozhodne nemá vplyv na skutočnosť, že žalovaný jej dávky aj naďalej vyplácal. Podľa žalobkyne v danej veci neexistuje príčinná súvislosť medzi tvrdením žalovaného o oneskorenom oznámení rozhodujúcej skutočnosti a výplatou samotnej dávky. Zistenia žalovaného nie sú dostatočné na preukázanie vôľovej zložky konania žalobkyne a následkov predpokladaných v ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. pre možnosť uloženia povinnosti vrátiť dávku na sirotskom dôchodku, ktorá jej nepatrila a okolnosti danej veci v napadnutom rozhodnutí neboli dostatočne zdôvodnené. Žalobkyňa tieto dávky od žalovaného nevylákala, nezamĺčala žiadnu z rozhodných skutočností. Žalobkyňa vyplatenie dávky nespôsobila a ani nemohla vedieť, že jej žalovaný tieto vyplatil neprávom v čase, kedy už jej nepatrili a navyše v čase, keď žalovaný ako správny orgán výplatu dávky zastavil až 06.04.2016, teda po uplynutí obdobia od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016, za ktoré sa domáha vrátenia neprávom vyplatennej dávky. V ustanovení § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. je obsiahnutá ochrana dobromyseľného poberateľa dávky, a teda, ak by bezvýhradne platil výklad použitý žalovaným, potom by táto dobromyseľnosť nemala opodstatnenie, pretože by podľa výkladu žalovaného žiaden príjemca dávky, ktorá bola vyplatená neprávom alebo vo vyššej výmere ako mu patrila, nemohol byť dobromyseľný.

Žalobkyňa nemala žiaden dôvod na to, aby u nej mohlo nastať presvedčenie, že jej sirotsky dôchodok bol vyplácaný neoprávnene, a to z niekoľkých dôvodov:

a) žalovaný aj naďalej vyplácal sirotsky dôchodok, a to aj po predložení potvrdenia o ukončení štúdia jej syna, ktoré predložila práve za účelom, resp. v súvislosti s vyplácaním sirotského dôchodku,

b) žalobkyňa rozhodnutie zo dňa 01.03.2016 napadla žalobou, a teda nesúhlasila s postupom žalovaného v rozhodnutí Číslo: XXX XXX XXXX X zo dňa 01.03.2016.

Žalobkyňa mala za to, že jej žaloba je dôvodná, ak v dôsledku nedostatočne zisteného skutkového stavu veci v konaní neboli preukázané skutkové predpoklady vyplývajúce z ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. pre jej povinnosť vrátiť neprávom vyplatenú dávku dôchodkového poistenia alebo jej časť, pretože ju prijímala, hoci vedela alebo musela z okolností predpokladať, že sa jej vyplatila neprávom. Podľa žalobkyne na skutkový stav bola nesprávne aplikovaná právna norma a tým ide o nesprávne právne posúdenie veci. Poukázala na rozhodnutie Ústavného súdu II. ÚS 48/97, II. ÚS 9/00, II. ÚS 143/02. Súčasne žiadala priznanie odkladného účinku správnej žalobe podľa ust. § 185 SSP.

4. K žalobe žalobkyne sa vyjadril žalovaný. Žalovaný vo vyjadrení zo dňa 16.06.2022 (č.l. 55-57 spisu) uviedol, že nežiada vo veci nariadiť pojednávanie a navrhuje žalobu žalobkyne zamietnuť. Žalovaný uviedol, že z administratívneho spisu vyplynulo to, že sirotsky dôchodok pre dieťa G. X., nar. XX. W. XXXX, žalobkyňa poberala od 8. augusta 1997. Nárok na sirotsky dôchodok bol priznaný podľa právnych predpisov účinných do 31. decembra 2003 a zaniká podľa § 260 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 186/2004 Z.z. a podľa § 49 zákona č. 100/1988 Zb. dňom, ktorým dieťa prestalo byť nezaopatreným dieťaťom. Žalovaný poukázal na ust. § 49 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. s tým, že syn žalobkyne ukončil štúdium na Strednej odbornej škole poľnohospodárstva a služieb na vidieku v Žiline dňa 31. januára 2016. Keďže syn žalobkyne prestal spĺňať podmienku nezaopatrenosti dieťaťa, nárok na sirotsky dôchodok zanikol od 6. februára 2016. Túto skutočnosť žalobkyňa oznámila pobočke žalovaného v Žiline dňa 10. februára 2016. Rozhodnutím žalovaného, ústredie Číslo: XXX XXX XXXX X zo dňa 1. marca 2016 bol podľa § 112, § 260 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. a podľa § 49 zákona č. 100/1988 Zb. odňatý sirotsky dôchodok od 6. apríla 2016 a jeho výplata bola zastavená. Žalobkyni sa vyplácal sirotsky dôchodok pravidelne 6. dňa v každom kalendárnom mesiaci. Podľa žalovaného realizácia zmien vyplácaných dôchodkov závisí od dátumu doručenia oznámenia skutočnosti rozhodujúcej na nárok na dávku, nárok na jej výplatu a jej sumu a od výplatného termínu dôchodkovej dávky. Predmetnú zmenu je možné vykonať od najbližšieho výplatného termínu po doručení oznámenia rozhodujúcej skutočnosti. Z tohto dôvodu rozhodnutím Číslo: XXX XXX XXXX X zo dňa 1. marca 2016 bol odňatý sirotsky dôchodok a jeho výplata bola súčasne zastavená od 6. apríla 2016. Toto rozhodnutie bolo žalobkyni doručené dňa 30. marca 2016. Rozhodnutím žalovaného, ústredie Číslo: XXX XXX XXXX X - II. zo dňa 23. mája 2016 bola žalobkyni podľa § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 310/2006 Z.z. uložená povinnosť vrátiť neprávom vyplatený sirotsky dôchodok za obdobie od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016 v celkovej sume 281,20 Eur mesačne. Žalovaný poukázal na ust. § 237 ods. 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z., podľa ktorého poistenec a poberateľ dávky sú povinní preukázať skutočnosti rozhodujúce na vznik, trvanie, prerušenie a na zánik sociálneho poistenia. V zmysle ust. § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. poistenec je povinný príslušnej organizačnej zložke žalovaného preukázať skutočnosti rozhodujúce na vznik nároku na dávku, trvanie nároku na dávku, zánik nároku na dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu. Ak bol poistenec alebo príjemca dávky písomne vyzvaný príslušnou organizačnou zložkou žalovaného, aby preukázal tieto skutočnosti, je povinný výzve vyhovieť v lehote do 8 dní odo dňa doručenia výzvy, ak organizačná zložka žalovaného neurčila inú lehotu.

5. V ďalšej časti vyjadrenia žalovaného bolo uvedené, že potvrdenie o ukončení štúdia syna žalobkyne dňa 31. januára 2016 bolo pobočke žalovaného v Žiline doručené dňa 10. februára 2016, t.j. po uplynutí oznamovacej lehoty, a preto žalobkyňa povinnosť uloženú ust. § 227 ods. 3 druhá veta zákona č. 461/2003 Z.z., zákona č. 555/2007 Z.z. nesplnila. Zastavenie výplaty sirotského dôchodku bolo technicky možné podľa žalovaného až od 6. apríla 2016. Nárok na výplatu sirotského dôchodku zanikol 6. februára 2016, výplata sirotského dôchodku bola zastavená od 6. apríla 2016, sirotsky dôchodok sa žalobkyni za obdobie od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016 vyplácal neprávom. Navyše vyplatená suma, ktorú je žalobkyňa povinná vrátiť za obdobie od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016 je 281,20 Eur. Tvrdenie žalobkyne, že sa osobne dostavila dňa 5. februára 2016 na pobočku žalovaného v Žiline, je nedôvodná. Tvrdenie žalobkyne, že už dňa 5. februára 2016 nahlásila osobne zmenu o ukončení štúdia syna žalobkyne na pobočke žalovaného v Žiline, a tým splnila ohlasovaciu povinnosť podľa § 227 ods. 3 druhá veta zákona č. 461/2003 Z.z., nebolo v odvolacom konaní preukázané dôkazmi, pretože po preverení

tohto tvrdenia ústredím žalovaného, elektronickou poštou dňa 21. júna 2016 na pobočke žalovaného v Žiline bolo elektronickou poštou dňa 22. júna 2016 oznámené, že potvrdenie o ukončení štúdia syna žalobkyne - G. X., nar. XX. W. XXXX, bolo prevzaté pobočkou žalovaného dňa 10. februára 2016, o čom svedčí prezentačná pečiatka s dátumom 10. februára 2016 a v ten istý deň bolo potvrdenie odoslané do ústredia žalovaného. Z dôvodu, že žalobkyňa nespĺnila oznamovaciu povinnosť v lehote do 8 dní podľa § 227 ods. 3 druhá veta zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 555/2007 Z.z., t.j. do 8. februára 2016, ale až dňa 10. februára 2016, v dôsledku čoho bol sirotsky dôchodok vyplácaný žalobkyňi aj za obdobie od 6. februára 2016 do 5. marca 2016 v sume 140,60 Eur mesačne a od 6. marca 2016 do 5. apríla 2016 v sume 140,60 Eur mesačne, hoci jej už nepatrilo, bola preto v zmysle § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 310/2006 Z.z. povinná vrátiť neprávom vyplatenú sumu na sirotskom dôchodku v celkovej sume 281,20 Eur. Žalovaný uviedol, že žalobkyňa mala v odvolacom konaní dôkazné bremeno. Žalobkyňa nepredložila žiaden doklad, že by skutočnosť rozhodujúcu pre zánik nároku na dávku oznámila v zákonom stanovenej lehote, a preto jej odvolaniu nebolo možné vyhovieť a bolo rozhodnuté o povinnosti žalobkyne vrátiť neprávom vyplatenú sumu na sirotskom dôchodku. Podľa žalovaného žalobkyňa oneskorene hlásila uvedenú zmenu a naďalej poberala sirotsky dôchodok, ktorý jej bol aj po zániku nároku vyplácaný neprávom, a to až do jeho odňatia a zastavenia výplaty. Podľa žalovaného bolo potrebné posúdiť to, či žalobkyňa v zmysle § 263 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. je povinná vrátiť neprávom vyplatený sirotsky dôchodok, pretože nespĺnila niektorú zákonom uloženú povinnosť, čím spôsobila, že sa jej dávka vyplatila neprávom. Pokiaľ ide o splnenie ohlasovacej povinnosti podľa § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z., bolo preukázané, že žalobkyňa nehlásila zmenu v rozhodujúcich skutočnostiach žiadnej organizačnej zložke žalovaného v zákonnej lehote 8 dní. Ďalšie poukazovanie dávok zo strany žalovaného po uvedenom rozhodnom dátume nezakladá žalobkyňi právo na to, aby si takto vyplatenú dávku ponechala. Napriek vedomosti, že jej sirotsky dôchodok už nepatrí, tým, že neprávom vyplatenú sumu na sirotskom dôchodku vo výške 281,20 Eur nevrátila, naplnila skutkovú podstatu § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z.. Žalovaný sa vyjadril aj k návrhu žalobkyne na priznanie odkladného účinku.

6. Krajský súd o návrhu žalobkyne na priznanie odkladného účinku správnej žalobe rozhodol uznesením č.k. 14Sa/20/2022-63 zo dňa 11. júla 2022 tak, že návrh žalobkyne zo dňa 04.04.2022 na priznanie odkladného účinku správnej žalobe zamietol.

7. K vyjadreniu žalovaného sa vyjadrila žalobkyňa prostredníctvom právnej zástupkyne v podaní zo dňa 9.8.2022. Žalobkyňa poukázala na to, že v predmetnej veci už raz Najvyšší súd SR rozhodol rozsudkom sp.zn. 9Sk/8/2018 zo dňa 11.12.2019 tak, že vrátil vec žalovanému na nové konanie a rozhodnutie, v ktorom rozhodnutí poukázala na odsek 18. odôvodnenia. Žalobkyňa poukázala na to, že kasačný súd správne argumentoval, že pokiaľ žalovaný mal k dispozícii oznámenie o ukončení štúdia syna žalobkyne už dňa 10.02.2016, tak s poukazom na ust. § 112 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z.z. mal výplatu dávky zastaviť odo dňa nasledujúceho po dni, ktorým uplynulo obdobie, za ktoré sa dávka už vyplatila. Žalobkyňa oznámila skutočnosti v čase, keď žalovaný mohol zastaviť výplatu dávky, preto nebola splnená podmienka príčinnej súvislosti medzi neskorým oznámením rozhodujúcej skutočnosti a výplatom dávky. Žalobkyňa vyplatenie dávky nespôsobila a ani nemohla vedieť, že jej žalovaný tieto vypláca neprávom v čase, kedy už jej nepatrili a navyše v čase, keď žalovaný ako správny orgán výplatu dávky zastavil až 06.04.2016, teda po uplynutí obdobia od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016, za ktoré sa domáha vrátenia neprávom vyplatenej dávky. Vzhľadom na konanie žalovaného žalobkyňa nemohla vedieť, že sa jej sirotsky dôchodok vypláca neoprávnene, ak aj po tom, ako oznámila žalovanému a predložila potvrdenie o ukončení štúdia, jej naďalej bol vyplácaný sirotsky dôchodok. Nie je správne tvrdenie žalovaného, že zastavenie výplaty sirotského dôchodku bolo technicky možné až od 6. apríla 2015. Žalovaný disponoval informáciou, že syn žalobkyne ukončil štúdium už dňa 10. februára 2016, avšak žalovaný vydal rozhodnutie Číslo: XXX XXX XXXX X o zastavení vyplácania sirotského dôchodku až dňa 1. marca 2016, ktoré bolo žalobkyňi doručené 30.03.2016. Najbližší možný termín, kedy žalovaný mohol zastaviť výplatu sirotského dôchodku, bol deň 06.03.2016, avšak žalovaný tak neurobil a sirotsky dôchodok, resp. jeho výplatu zastavil až dňa 06.04.2022. Nebolo preukázané tvrdenie žalovaného, že žalobkyňa neoznámila ukončenia štúdia do uplynutia 8-dňovej lehoty, t.j. do 08.02.2016 spôsobila, že jej dávky za toto obdobie boli vyplácané neprávom, resp. že vedela, že jej žalovaný tieto vyplatil neprávom v čase, kedy jej už nepatrili. Podľa žalobkyne je zrejmé, že doručenie potvrdenia o skončení štúdia syna žalobkyne nemalo vplyv na túto skutočnosť, keď žalovaný aj naďalej vyplácal žalobkyňi sirotsky dôchodok. Ak by aj žalobkyňa doručila potvrdenie o skončení štúdia jej syna dňa 10.02.2016, táto skutočnosť by nemala vplyv na to, že aj naďalej jej žalovaný vyplácal

sirotsky dôchodok. Žalovaný nepredložil žiadne dôkazy, ktoré by nasvedčovali tomu, že žalobkyňa tým, že predložila potvrdenie až 10.02.2016, ako tvrdí žalovaný, spôsobila to, že jej následne bol sirotsky dôchodok vyplácaný neprávom a že vedela, že žalovaný tento vyplatil neprávom v čase, kedy jej už nepatrí. Medzi oznámením žalobkyne a neprávom vyplateným sirotským dôchodkom neexistuje žiadna príčinná súvislosť. Nebolo žalovaným preukázané, že žalobkyňa mala vedomosť o tom, že jej sirotsky dôchodok už nepatrí a že tento je vyplácaný neprávom. Naopak, žalovaný mal vedomosť o rozhodujúcej skutočnosti spôsobujúcej zánik nároku na sirotsky dôchodok, avšak aj napriek tomu tento žalobkyňu vyplácal. Nebolo možné konštatovať, že tým, že vyplatený sirotsky dôchodok žalobkyňa nevrátila, naplnila § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z., keďže nič také žalovaný v konaní nepreukázal. Zistenia žalovaného podľa žalobkyne nie sú dostatočné na preukázanie vôľovej zložky konania žalobkyne a následkov predpokladaných v ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. pre možnosť uloženia povinnosti vrátiť dávku na sirotskom dôchodku, ktorá jej nepatrila a okolnosti danej veci v napadnutom rozhodnutí neboli dostatočne zdôvodnené. Zotrvala na vyhovení žaloby.

8. Postupom krajského súdu, a to podaním zo dňa 19.08.2022 (č.l. 79 spisu) bolo vyjadrenie žalobkyne zo dňa 09.08.2022 doručené žalovanému s možnosťou vyjadrenia sa k nemu v lehote 20 dní, ktorú možnosť žalovaný do momentu konania a rozhodovania krajským súdom nevyužil.

9. Podľa pripojeného administratívneho spisu mal krajský súd za zistené, že rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredie, Číslo: XXX XXX XXXX X - II. zo dňa 23. mája 2016 podľa § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 310/2006 Z.z. bola žalobkyňa povinná vrátiť neprávom vyplatený sirotsky dôchodok v celkovej sume 281,20 Eur. Ďalej v tomto rozhodnutí prvostupňového orgánu vo výroku bolo uvedené, že neprávom vyplatenú sumu je žalobkyňa povinná vrátiť do 30 dní odo dňa doručenia tohto rozhodnutia. V odôvodnení rozhodnutia bolo poukázané na nesplnenie riadnej ohlasovacej povinnosti, nesplnením ktorej sa sirotsky dôchodok poskytol neprávom. Dôchodok sa vyplácal v dobe od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016 v sume 140,60 Eur mesačne, hoci žalobkyňu nepatrí. Podľa potvrdenia žalobkyňa nahlásila, že jej syn G. X. dňa 31. januára 2016 ukončil štúdium na Strednej odbornej škole v Žiline. Sirotsky dôchodok bol vyplácaný aj za obdobie od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016, hoci nárok na výplatu sirotského dôchodku zanikol. Prvostupňový orgán poukázal na ust. § 236 ods. 1 písm. a), § 227 ods. 3 druhá veta, § 260 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., ako aj na ust. § 9 ods. 1 písm. b) bodu 1 zákona č. 461/2003 Z.z. s tým, že podľa ust. § 49 zákona č. 100/1988 Zb. nárok na sirotsky dôchodok zaniká dňom, ktorým dieťa prestalo byť nezaopatreným dieťaťom. To, že žalobkyňa nehlásila, že jej syn G. X., nar. XX. W. XXXX, dňa 31. januára 2016 ukončil štúdium, tak si nesplnila povinnosť uloženú ust. § 227 ods. 3 druhá veta zákona č. 461/2003 Z.z., následkom čoho bol sirotsky dôchodok vyplácaný aj v dobe od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016, hoci v tejto dobe žalobkyňu už nepatrí, ak syn žalobkyne už neštudoval. Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa prijímala sirotsky dôchodok aj za obdobie od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016, jej bola uložená povinnosť vrátiť neprávom vyplatenú sumu 281,20 Eur na sirotskom dôchodku podľa § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 310/2006 Z.z., tak ako bolo uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia prvostupňového orgánu.

10. Na základe odvolania žalobkyne rozhodoval Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne rozhodnutím Číslo: XXX XXX XXXX X zo dňa 31.1.2022 tak, že v zmysle ust. § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. odvolanie žalobkyne podané proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, ústredie Číslo: XXX XXX XXXX X - II. zo dňa 23. mája 2016 vo veci uloženia povinnosti vrátiť neprávom vyplatenú sumu na sirotskom dôchodku, zamietol v celom rozsahu a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie. Žalovaný v odôvodnení rozhodnutia za aplikácie ust. § 218 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z.z. uviedol, že Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodla rozhodnutím Číslo: XXX XXX XXXX X - II. zo dňa 23. mája 2016 tak, že podľa ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. bola žalobkyňu uložená povinnosť vrátiť neprávom vyplatený sirotsky dôchodok v celkovej sume 281,20 Eur z dôvodu, že žalobkyňa neoznámila v lehote do 8 dní podľa § 227 ods. 3 druhá veta zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 555/2007 Z.z., že jej syn G. X., nar. XX. W. XXXX, dňa 31. januára 2016 ukončil štúdium, a tým spôsobila, že sa jej vyplatil sirotsky dôchodok od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016 v sume 282,20 Eur mesačne, hoci jej nepatrí. Na základe podaného odvolania žalobkyne rozhodol žalovaný tak, že odvolanie žalobkyne v plnom rozsahu zamietol a potvrdil rozhodnutie prvostupňového orgánu. Z administratívneho spisu vyplynulo, že sirotsky dôchodok pre dieťa G. X., nar. XX. W. XXXX, žalobkyňa poberala od 8. augusta 1997. Nárok na sirotsky dôchodok priznaný podľa právnych predpisov účinných do 31. decembra 2003 zaniká podľa § 260 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 186/2004 Z.z. a podľa § 49 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov dňom, ktorým dieťa prestalo byť nezaopatreným

dieťaťom. Žalovaný v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na ust. § 49 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. a zistil, že syn žalobkyne ako účastníčky administratívneho konania ukončil štúdium na Strednej odbornej škole poľnohospodárstva a služieb na vidieku v Žiline dňa 31. januára 2016. Týmto dňom syn žalobkyne prestal spĺňať podmienku nezaopatrenosti dieťaťa a nárok na sirotsky dôchodok zanikol 6. februára 2016. Túto skutočnosť žalobkyňa oznámila pobočke Sociálnej poisťovne v Žiline dňa 10. februára 2016. Rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredie Číslo: XXX XXX XXXX X zo dňa 1. marca 2016 bol podľa § 112 a § 260 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. a § 49 zákona č. 100/1988 Zb. odňatý sirotsky dôchodok od 6. apríla 2016 a jeho výplata bola zastavená. Žalovaný poukázal na ust. § 116 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., podľa ktorého dôchodkové dávky, úrazová renta, pozostalostná úrazová renta sa vyplácajú vopred v pravidelných mesačných lehotách. Deň splatnosti dávky určí Sociálna poisťovňa. Účastnícke konania - žalobkyňa sa vyplácal pravidelne v šiestom dni v každom kalendárnom mesiaci. Žalovaný uviedol, že realizácia zmien vyplácaných dôchodkov závisí od dátumu doručenia oznámenia skutočnosti rozhodujúcej na nárok na dávku, nárok na jej výplatu a jej sumu a od výplatného termínu dôchodkovej dávky. Predmetnú zmenu bolo možné podľa žalovaného vykonať od najbližšieho výplatného termínu po doručení oznámenia rozhodujúcej skutočnosti. S poukazom na uvedené bol rozhodnutím Číslo: XXX XXX XXXX X zo dňa 1. marca 2016 odňatý sirotsky dôchodok a jeho výplata bola súčasne zastavená od 6. apríla 2016. Toto rozhodnutie bolo doručené synovi žalobkyne ako účastníčky správneho konania, čo bolo potvrdené podpisom na doručení 30. marca 2016. Rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredie Číslo: XXX XXX XXXX X zo dňa 23. mája 2016 bola žalobkyňa ako účastníčke konania podľa § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 310/2006 Z.z. uložená povinnosť vrátiť neprávom vyplatený sirotsky dôchodok za obdobie od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016 v celkovej výške 281,20 Eur mesačne. Žalovaný poukázal na ust. § 236 ods. 1 písm. a), § 237 ods. 2 písm. a), § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z.. Potvrdenie o ukončení štúdia syna účastníčky administratívneho konania - žalobkyne, dňa 31. januára 2016, bolo pobočke Sociálnej poisťovne v Žiline doručené dňa 10. februára 2016, t.j. po uplynutí oznamovacej lehoty, a preto si žalobkyňa povinnosť uloženú ust. § 227 ods. 3 druhá veta zákona č. 461/2003 Z.z. nespĺnila. Podľa žalovaného zastavenie výplaty sirotského dôchodku bolo technicky možné až od 6. apríla 2016. Nárok na výplatu sirotského dôchodku zanikol 6. februára 2016, výplata sirotského dôchodku bola zastavená od 6. apríla 2016, sirotsky dôchodok sa za obdobie od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016 vyplácal neprávom, pričom išlo o sumu 281,20 Eur za obdobie od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016. Námieta žalobkyne ako účastníčky konania, že sa osobne dostavila dňa 6. februára 2016 na pobočku Sociálnej poisťovne v Žiline, nebola dôvodná, keďže 6. februára 2016 bola sobota. Preto žalobkyňa nemohla zmenu v skutočnostiach rozhodujúcich pre trvanie/zánik nároku na dávku oznámiť dňa 6. februára 2016. V podstate žalobkyňa mala v tomto smere dôkazné bremeno, ktoré neunesla. Žalovaný podľa ust. § 196 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z.z. vykonal dokazovanie a dospel k záveru o nedôvodnosti odvolania žalobkyne.

11. Krajský súd v Žiline ako správny súd vecne príslušný podľa § 10 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) a miestne príslušný podľa § 13 ods. 3 SSP postupom bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 107 ods. 2 SSP za dodržania ust. § 137 ods. 4 SSP preskúmal zákonnosť rozhodnutia žalovaného ako aj postup, ktorý mu predchádzal, v rozsahu a z dôvodov podanej správnej žaloby v spojení s ust. § 203 ods. 2 SSP a verejným vyhlásením rozsudku krajským súdom bola žaloba žalobkyne zamietnutá za aplikácie ust. § 190 SSP ako nedôvodná.

12. K procesnému postupu krajského súdu, ktorý preskúmal zákonnosť rozhodnutia žalovaného a postup, ktorý rozhodnutiu žalovaného predchádzal, sa poukazuje na uznesenie Krajského súdu v Žiline č.k. 14Sa/20/2022-91 zo dňa 14.10.2022, keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli Krajského súdu v Žiline v lehote najmenej 5 dní pred jeho vyhlásením, v zmysle vyššie uvedeného uznesenia krajského súdu dňa 15.11.2022 a na webovej stránke Krajského súdu v Žiline, na základe čoho boli splnené podmienky k verejnému vyhláseniu rozsudku krajským súdom za aplikácie ust. § 137 ods. 4 SSP.

13. K prejednaniu veci bez nariadenia pojednávania sa poukazuje na to, že žalobkyňa v žalobe zo dňa 4.4.2022 nežiadala nariadiť pojednávanie a takúto žiadosť neuviedla ani v podaní zo dňa 9.8.2022 (č.l. 73-74 spisu), ktorým podaním zaslala vyjadrenie, resp. stanovisko k vyjadreniu žalovaného. Žalovaný vo vyjadrení zo dňa 16.6.2022 uviedol, že nežiada vo veci nariadiť pojednávanie. Pokiaľ ani žalobkyňa ani žalovaný nežiadali vo veci samej nariadiť pojednávanie a súčasne nebol daný žiaden z dôvodov v zmysle § 107 ods. 1 písm. b) až e) SSP, tak krajský súd mal splnené podmienky k tomu, aby vo veci

rozhodol bez nariadenia pojednávania za aplikácie ust. § 107 ods. 2 SSP, podľa ktorého v ostatných prípadoch rozhoduje správny súd bez pojednávania.

14. Krajský súd mal ďalej za preukázanú aj včasnosť podanej žaloby žalobkyňou v zmysle ust. § 181 ods. 1 SSP, keď podľa pripojeného administratívneho spisu krajský súd zistil, že rozhodnutie žalovaného bolo žalobkyni doručené dňa 07.02.2022 a k odoslaniu žaloby na krajský súd podľa čl. 29 spisu došlo dňa 06.04.2022, t.j. v zákonnej dvojmesačnej lehote.

15. Podstatou podanej žaloby žalobkyne bola námietka nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia žalovaného, námietka nesprávnych záverov žalovaného v tom, že žalobkyňa až dňa 10.02.2016 pobočke Sociálnej poisťovne v Žiline doručila potvrdenie o ukončení štúdia syna žalobkyne. Žalobkyňa trvala na tom, že potvrdenie o ukončení štúdia syna odovzdala osobne dňa 05.02.2016 zamestnankyni Sociálnej poisťovne a dňa 05.02.2016 oznámila zmenu v skutočnostiach rozhodujúcich pre trvanie nároku na dávku a mala za to, že si svoju oznamovaciu povinnosť splnila riadne a včas, ak tak urobila v osemdňovej lehote. Ak žalobkyňa podľa jej tvrdení uvedené urobila včas, potom nebolo možné aplikovať postup podľa § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. a vzhľadom aj k rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 11.12.2019 sp.zn. 9Sk/8/2018, ktorý mal väzbu k rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 27.10.2021 sp.zn. 24Sa/25/2020 ohľadne vrátenia vdovského dôchodku, bol žalovaný povinný sa zaoberať dobromyseľnosťou v prípade poberania sirotského dôchodku žalobkyňou. Podľa žalobkyne neexistuje príčinná súvislosť medzi tvrdením žalovaného o oneskorenom oznámení rozhodujúcej skutočnosti a výplatom samotnej dávky. Zistenia žalovaného nie sú dostatočné na preukázanie vôľovej zložky konania žalobkyne a následkov predpokladaných ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. pre možnosť uloženia povinnosti vrátiť dávku na sirotskom dôchodku, ktorá žalobkyni nepatrila, a tým okolnosti danej veci v rozhodnutí žalovaného neboli dostatočne zdôvodnené. Žalobkyňa namietala nedostatočné zistenie skutkového stavu veci, ak neboli preukázané skutkové predpoklady pre povinnosť vrátiť neprávom vyplatenú dávku dôchodkového poistenia alebo jej časť, pretože žalobkyňa nemohla vedieť ani predpokladať, že sa jej vyplatila neprávom v zmysle ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z., pokiaľ žalovaný svoje stanovisko o povinnosti žalobkyne vrátiť neprávom vyplatený sirotsky dôchodok v celkovej sume 281,20 Eur oprel o ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z..

16. Krajský súd mal z rozhodnutia prvostupňového orgánu ako aj z rozhodnutia žalovaného ako odvolacieho orgánu za preukázané to, že sirotsky dôchodok zaniká dňom, keď dieťa prestalo byť nezaopatreným dieťaťom.

17. Podľa ust. § 49 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. za nezaopatrené dieťa sa na účely tohto zákona považuje dieťa vo veku do skončenia povinnej školskej dochádzky a po jej skončení najdlhšie do dovŕšenia 25 rokov veku, ak

a) sa sústavne pripravuje na budúce povolanie, alebo

b) sa nemôže sústavne pripravovať na budúce povolanie alebo byť zamestnané pre chorobu alebo úraz, alebo

c) pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je neschopné sa sústavne pripravovať na budúce povolanie alebo byť zamestnané.

18. Podľa ust. § 227 ods. 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) poistenec a poberateľ dávky sú povinní preukázať skutočnosť rozhodujúce na vznik, trvanie, prerušenie a na zánik sociálneho poistenia.

19. Podľa ust. § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. poistenec je povinný príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne preukázať skutočnosť rozhodujúce na vznik nároku na dávku, trvanie nároku na dávku, zánik nároku na dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu. Prijemca dávky je povinný do ôsmich dní oznámiť príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne zmenu v skutočnostiach rozhodujúcich na trvanie nároku na dávku, zánik nároku na dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu. Ak bol poistenec alebo príjemca dávky písomne vyzvaný príslušnou organizačnou zložkou Sociálnej poisťovne, aby preukázal tieto skutočnosti, je povinný výzve vyhovieť v lehote do ôsmich dní odo dňa doručenia výzvy, ak organizačná zložka Sociálnej poisťovne neurčila inú lehotu.

20. Podľa ust. § 236 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak je vyššia ako 5 eur a

- a) nespĺnil povinnosť uloženú týmto zákonom,
- b) prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila, alebo
- c) vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila.

21. Krajský súd poukazuje na ust. § 196 zákona č. 461/2003 Z.z., a to konkrétne na ust. § 196 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z.z., podľa ktorého v danom konaní žalobkyňa pred žalovaným ako odvolacím orgánom, bola povinná navrhnuť dôkazy na podporu svojich tvrdení. Krajský súd neakceptoval žalobný dôvod žalobkyne o nedostatočnom zistení skutkového stavu a ani o nedostatočnom zdôvodnení rozhodnutia žalovaného. Tento záver krajského súdu vyplýva z toho, že ak žalobkyňa bola nositeľkou oznamovacej povinnosti uloženej jej zákonom v zmysle ust. § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. ako príjemca dávky sirotského dôchodku, t.j. keď bola povinná do ôsmich dní oznámiť príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne zmenu v skutočnostiach rozhodujúcich na výplatu, resp. trvanie dávky sirotského dôchodku, bola aj nositeľkou dôkaznej povinnosti preukázať to, že túto povinnosť si v stanovenej lehote splnila. Žalobkyňa len tvrdila, že si mala túto povinnosť, a to predloženie potvrdenia o ukončení štúdia svojho syna splniť dňa 05.02.2016, avšak uvedené ani v rámci odvolacieho konania nepreukázala. Pokiaľ syn žalobkyne ukončil štúdium dňa 31.01.2016, t.j. keď stratil syn žalobkyne status nezaopatreného dieťaťa, podľa ust. § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. žalobkyňa bola povinná túto skutočnosť oznámiť príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne do ôsmich dní, t.j. do 08.02.2016, ktoré splnenie zákonnej povinnosti nepreukázala. Oznamovaciu povinnosť má žalobkyňa, a preto ona má povinnosť dôkazného bremena, t.j. preukázať, že si svoju povinnosť splnila včas, čo sa jej však podľa názoru krajského súdu nepodarilo. Oproti tomuto nepreukázanému tvrdeniu žalobkyne krajský súd podľa pripojeného administratívneho spisu mal za preukázané, že potvrdenie o ukončení štúdia syna žalobkyne bolo oznámené pobočke žalovaného v Žiline dňa 10. februára 2016, t.j. po uplynutí oznamovacej lehoty, čo znamená, že žalobkyňa si nespĺnila povinnosť podľa § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z.. Inými slovami vyjadrené krajským súdom, podľa administratívneho spisu bolo zistené, že syn žalobkyne ukončil štúdium na strednej škole dňom 31.01.2016, pričom potvrdenie o ukončení štúdia na strednej škole bolo doručené Sociálnej poisťovni, pobočka Žilina dňa 10.02.2016, čo vyplynulo z odtlačku prezentančnej pečiatky Sociálnej poisťovne, pobočka Žilina s dátumom „došlo 10.02.2016 Č. záz.n.: Č. spisu: ZA-10422/2016“. Žalobkyňa svoje tvrdenie, na ktoré poukázala aj v žalobe, a to že potvrdenie o ukončení štúdia svojho syna mala doručiť osobne Sociálnej poisťovni, pobočka Žilina, a to zamestnankyni tejto pobočky dňa 05.02.2016, nijakým spôsobom nepreukázala i napriek tomu, že na toto tvrdenie mala dôkaznú povinnosť. Krajský súd preto v tomto smere konštatuje dostatočné skutkové zistenia žalovaným v vydanom rozhodnutí.

22. Krajský súd má za to, že aj po právnej stránke boli závery rozhodnutia žalovaného zákonné a pre ich vyvodenie bolo v dostatočnom rozsahu vykonané dokazovanie. Tento záver krajského súdu vychádza tak z odôvodnenia rozhodnutia prvostupňového orgánu ako aj z rozhodnutia žalovaného ako odvolacieho orgánu, pokiaľ sa vo veci uloženia povinnosti žalobkyne vrátiť neprávom vyplatenú sumu na sirotskom dôchodku vo výške 281,20 Eur poukazuje na ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z.. Krajský súd v záujme princípu právnej istoty a rozsudku Najvyššieho súdu SR sp.zn. 9Sk/8/2018 zo dňa 11. decembra 2019, ktorý sa týka dávky vdovského dôchodku poberaného žalobkyňou, uvádza, že v danej veci preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného ide o právnu situáciu odlišnú, ak prvostupňový orgán a žalovaný ako odvolací orgán pri rozhodovaní nevychádzali z ust. § 236 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z., pretože tak prvostupňový orgán ako aj žalovaný - odvolací orgán o povinnosti vrátiť neprávom vyplatenú sumu na sirotskom dôchodku postupovali podľa § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z., t.j. podľa iného zákonného ustanovenia. Krajský súd bol toho názoru, že vzhľadom k odlišnosti aplikovaného zákonného ustanovenia žalovaným a prvostupňovým orgánom nebolo možné vychádzať zo záverov rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 9Sk/8/2018 zo dňa 11. decembra 2019. Nešlo podľa názoru krajského súdu o rovnakú právnu otázku, na ktorú by sa v rámci súdneho konania mala dať aj rovnaká odpoveď. Krajský súd dodáva, že pokiaľ ide o rozsudok NS SR, tak ten sa týkal rozhodnutia žalovaného č. XXX XXX XXXX X zo dňa 25. apríla 2017, avšak v konaní pred krajským súdom sp.zn. 24Sa/25/2020 išlo o rozhodnutie žalovaného Číslo: XXX XXX XXXX 0 zo dňa 17.06.2020, ktoré rozhodnutie malo realizovať rozsudok najvyššieho súdu z titulu aplikácie § 236 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z..

23. Do právomoci pobočky sociálnej poisťovne ako verejnoprávnej inštitúcie zriadenej na výkon sociálneho poistenia patrí rozhodovať v prvom stupni o povinnosti poberateľa dávky (nemocenskej,

dávky garančného poistenia, v nezamestnanosti a úrazovej dávky, okrem úrazovej renty a pozostalostnej úrazovej renty) vrátiť dávku alebo jej časť vyplatenú neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila. Zákonodarcu v zákone č. 461/2003 Z.z. definuje tri skutkové podstaty, kedy je príjemca povinný vrátiť neprávom vyplatenú dávku alebo jej časť a) ak si príjemca nesplnil povinnosť uloženú zákonom o sociálnom poistení, b) príjemca prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa mu vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako mu patrila, alebo c) inak vedome príjemca dávky spôsobil, že dávka alebo jej časť sa mu vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako mu patrila. V zmysle právnej úpravy zákona č. 461/2003 Z.z. pobočka sociálnej poisťovne je orgán verejnoprávnej inštitúcie na úseku sociálneho poistenia a je v jej kompetencii rozhodovať, či sú splnené podmienky na vydanie rozhodnutia o povinnosti príjemcu vrátiť dávku alebo jej časť, ktorá mu bola vyplatená neprávom alebo mu bola poskytnutá vo vyššej sume, ktorá mu patrila. Za tým účelom je jej povinnosťou si zaobstarať dostatok skutkových poznatkov preukazujúcich, že príjemca bol poberateľom dávky, ktorá mu v zmysle právnej úpravy zákona č. 461/2003 Z.z. nepatrila. Preukázanie neprávom vyplácanej dávky alebo jej časti jej príjemcovi, zaťažuje Sociálnu poisťovňu.

24. V podstate žalobkyňa namietala to, že povinnosť vrátiť neprávom vyplatenú dávku v zmysle ust. § 236 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. má jej príjemca len v takom prípade, ak bolo v konaní zistené, že vedel alebo musel z okolností predpokladať, že dávka bola mu vyplatená neprávom. Krajský súd sa s týmto právnym názorom žalobkyne nestotožnil a opätovne upriamuje pozornosť na rozhodnutie prvostupňového orgánu ako aj žalovaného - odvolacieho orgánu, ktoré rozhodnutia vychádzajú z porušenia oznamovacej povinnosti žalobkyňou, pri ktorej nedodrжала zákonnú lehotu za aplikácie ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z.. Práve v prípade ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. ide o situáciu, keď neoprávnený príjemca nesplnil povinnosť stanovenú zákonom, z čoho logicky vyplýva taký výklad daného zákonného ustanovenia, že povinnosť vrátiť dávku vznikne jej prijímateľovi len vtedy, ak príjemca dávky porušil takúto zákonom stanovenú povinnosť, v dôsledku porušenia ktorej bola dávka neprávom vyplatená. Je teda zrejmé, že musí ísť o povinnosť, s porušením ktorej v príčinnej súvislosti došlo k nesprávnemu vyplateniu dávky. V tomto prípade je preto upravená náprava nezákonného stavu spočívajúceho v nesprávnom vyplatení dávky, ku ktorému došlo pre pochybenie príjemcu dávky. Tým, že žalobkyňa podľa preukázaného dôkazného stavu v administratívnom konaní si nesplnila svoju oznamovaciu povinnosť do ôsmich dní od ukončenia štúdia jej syna, ktorý štúdium ukončil dňa 31. januára 2016, ale k splneniu, oznámeniu tejto skutočnosti ukončenia štúdia žalobkyňou došlo až dňa 10. februára 2016, tak pre pochybenie žalobkyne došlo k tomu, že dávka sirotského dôchodku bola vyplatená neprávom za obdobie od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016. Krajský súd má za to, že ďalšie dva prípady súvisia s ust. § 236 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z. a s ust. § 236 ods. 1 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z.. V oboch týchto prípadoch ide o situáciu, keď dôjde k nesprávnemu vyplateniu dávky v dôsledku pochybenia žalovaného, pričom v prípade podľa písmena b) ide o nevynútené pochybenie a v prípade písmena c) o pochybenie vynútené, t.j. na základe konania, či zámernej nečinnosti toho, komu bola dávka neprávom vyplatená. Z uvedeného vyplýva, že vrátiť neprávom vyplatenú dávku nemusí len taký neoprávnený prijímateľ, ktorý neporušil žiadnu svoju povinnosť, ktorú mu ukladá zákon vo vzťahu k predmetnej dávke a zároveň bol dobromyseľný ohľadom vyplatenej dávky, t.j. nevedel ani nemohol z okolností predpokladať, že dávka je vyplácaná neprávom a ani žiadnou svojou aktivitou či vedomým, úmyselným zamlčaním skutočností rozhodných pre priznanie dávky, či určenie jej správnej výšky nezapríčinil, že bola vyplatená neoprávnené. V danej veci bolo preukázané, že žalobkyňa sa dopustila porušenia povinnosti podľa § 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z., pre ktoré porušenie povinnosti podľa § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. konal a rozhodoval prvostupňový orgán a v odvolacom konaní žalovaný o povinnosti žalobkyne vrátiť neprávom vyplatený sirotsky dôchodok v celkovej sume 281,20 Eur. Inými slovami vyjadrené krajským súdom, ak žalobkyňa porušila zákonnú povinnosť, tak pre tento skutkový stav dopadá ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. a nie je možné pristúpiť k aplikácii ust. § 236 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z., keďže toto zákonné ustanovenie nevychádza z porušenia povinnosti poberateľom dávky, avšak v danej veci bolo preukázané, že žalobkyňa ako poberateľka dávky sirotského dôchodku porušila zákonnú povinnosť. Rozhodnutie žalovaného bolo preto zákonné a ani tento žalobný dôvod nebol opodstatnený. V dôsledku tohto záveru potom je rozhodnutie žalovaného preskúmateľné, má dostatok dôvodov, ak v odôvodnení rozhodnutia žalovaný uviedol skutočnosti, na základe ktorých rozhodol.

25. Zo znenia ust. § 236 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. vyplýva, že ide o tri prípady, v ktorých je príjemca neprávom vyplatenej dávky povinný dávku v zmysle ust. § 236 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. vrátiť, a preto je potrebné tieto tri prípady odlišovať. Na základe žaloby bolo preskúmané rozhodnutie

žalovaného, ktorý v spojení s rozhodnutím prvostupňového orgánu vychádzal z ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z., t.j. z prvého prípadu, pre ktorý bola žalobkyňa povinná neprávom vyplatnú dávku sirotského dôchodku vrátiť. Krajský súd dodáva, že tým, že žalobkyňa oznámila hoci nie v zákonom stanovenej lehote Sociálnej poisťovni, pobočka Žilina ukončenie štúdia jej syna, bola si vedomá skutočnosti, že ide o rozhodujúcu okolnosť pre trvanie dávky sirotského dôchodku, o čom podľa obsahu administratívneho spisu bola aj poučená.

26. Krajský súd k právnomu posúdeniu žalobou napadnutého rozhodnutia žalovaného zdôrazňuje to, že pri podaných žalobách je podstatné a určujúce, čo tvorí predmet preskúmania zákonnosti, t.j. či rozhodnutím žalovaného a prvostupňového orgánu je povinnosť vrátenia neprávom vyplatenej dávky poberateľovi uložená podľa ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. alebo je uložená podľa ust. § 236 ods. 1 písm. a) a súčasne aj podľa ust. § 236 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z.. V danej veci prvostupňový orgán a žalovaný ako odvolací orgán rozhodovali o povinnosti žalobkyne vrátiť neprávom vyplatený sirotský dôchodok podľa ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z.. Nebolo rozhodované podľa ust. § 236 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z.. To, že rozhodovanie o povinnosti vrátenia neprávom vyplatenej dávky podľa ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. alebo podľa ust. § 236 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z. vo vyvolanom súdnom konaní rozlišuje aj najvyšší súd, vyplýva z rozhodnutí sp.zn. 9Sk/1/2020, sp.zn. 9So/91/2012, sp.zn. 10So/32/2013, sp.zn. 9Sk/12/2020, sp.zn. 7Sžsk/74/2019, sp.zn. 9Sk/1/2018. Na základe zákona č. 461/2003 Z.z. je zrejme, že obligatórnou podmienkou poberania sirotského dôchodku je status nezaopatreného dieťaťa. Pretože syn žalobkyne podľa potvrdenia ukončil štúdium na Strednej odbornej škole poľnohospodárstva a služieb na vidieku v Žiline dňa 31. januára 2016, od tohto dňa prestal spĺňať status nezaopatreného dieťaťa. Rozhodnutie prvostupňového orgánu ako aj rozhodnutie žalovaného o uložení povinnosti žalobkyne vrátiť neprávom vyplatenú sumu na sirotskom dôchodku vychádzalo z ust. § 236 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. a pre tento postup a rozhodnutie bolo v dostatočnom rozsahu vykonané dokazovanie za stavu, že žalobkyňa nepreukázala svoje tvrdenia, že k splneniu oznamovacej povinnosti žalobkyňou došlo pred uplynutím zákonom stanovenej 8-dňovej lehoty, ak bolo preukázané doručenie potvrdenia o ukončení štúdia syna žalobkyne pobočke Sociálnej poisťovne v Žiline až dňa 10. februára 2016. Krajský súd k aplikácii ust. § 236 ods. 1 písm. a), b), c) zákona č. 461/2003 Z.z. poukazuje na rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu SR sp.zn. 9Sk/1/2018 z 25.9.2019 odsek 19. odôvodnenia tohto rozsudku, z ktorého vyplýva „...„Je potrebné zdôrazniť, že splnenie čo len jedného z týchto dôvodov (samostatne) má potom za následok zamietnutie správnej žaloby.“ Ďalej krajský súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 9So/9/2019 zo dňa 25.9.2019, z ktorého v závere tohto rozsudku vyplýva „...„Na vznik povinnosti vrátiť neprávom vyplatenú dôchodkovú dávku totiž v zmysle § 236 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. stačí splnenie ktorejkoľvek z podmienok, ktoré sú uvedené v písmene a), b) a c) tohto ustanovenia.“

27. Podľa názoru krajského súdu žalovaný v odôvodnení napadnutého rozhodnutia dostatočne zdôvodnil aj to, že rozhodnutie o vrátení neprávom vyplácaného sirotského dôchodku, pre porušenie zákonnej povinnosti žalobkyňou, za obdobie od 6. februára 2016 do 5. apríla 2016 nadväzovalo v spojení s ust. § 116 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. na pravidelné vyplácanie tejto dávky v šiestom dni každého kalendárneho mesiaca, a preto hoci žalobkyňa si splnila svoju oznamovaciu povinnosť až po lehote, a to dňa 10. februára 2016, bolo možné predmetnú zmenu pre zánik dávky sirotského dôchodku vykonať až od najbližšieho výplatného termínu s poukazom aj na rozhodnutie Číslo: XXX XXX XXXX X zo dňa 1. marca 2016, ktorým rozhodnutím bol odňatý sirotský dôchodok a jeho výplata bola súčasne zastavená od 6. apríla 2016. Aj tento spôsob obdobia neprávom vyplatenej dávky sirotského dôchodku bol žalovaným v odôvodnení rozhodnutia dostatočne zdôvodnený. Rozhodnutie napadnuté správnu žalobou žalobkyne malo prepojenie aj na rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie Číslo: XXX XXX XXXX X zo dňa 1. marca 2016, ktorým bol žalobkyne odňatý sirotský dôchodok od 6. apríla 2016 a jeho výplata zastavená.

28. Krajský súd nezistil relevantnosť ani jedného zo žalobných dôvodov, preto žalobu žalobkyne zamietol.

29. O trovách súdneho konania bolo rozhodnuté podľa § 167 ods. 1, § 168, § 175 ods. 1 SSP. Žalobkyňa v súdnom konaní nebola úspešná. Žalovanému ako úspešnému účastníkovi súdneho konania by bolo možné priznať voči žalobkyne náhradu trov súdneho konania v prípade, ak by to bolo možné spravodlivo požadovať, čo však krajský súd nezistil, preto sa žalovanému náhrada trov súdneho konania nepriznala.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustná kasačná sťažnosť v lehote jedného mesiaca odo dňa jeho doručenia. Kasačná sťažnosť sa podáva Krajskému súdu v Žiline. O kasačnej sťažnosti rozhoduje Najvyšší správny súd Slovenskej republiky.

Sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom. Tieto povinnosti neplatia, ak

- a) má sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) ide o konanie o správnej žalobe v sociálnych veciach alebo konanie o správnej žalobe vo veciach azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia,
- c) je žalovaným Centrum právnej pomoci.

Kasačnú sťažnosť možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí správne súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Správny súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva. K podaniu kolektívneho orgánu musí byť pripojené rozhodnutie, ktorým príslušný kolektívny orgán vyslovil s podaním súhlas.

Podanie urobené v listinnej podobe treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší účastník konania dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, správny súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil.

V kasačnej sťažnosti sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému správne súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis), uvedie označenie napadnutého rozhodnutia, údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené, opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 SSP sa podáva (ďalej len „sťažnostné body“) a návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh). Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti.

Podľa ust. § 440 ods. 1 SSP kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že

- a) na rozhodnutie vo veci nebola daná právomoc súdu v správnom súdnictve,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania, nemal procesnú subjektivitu,
- c) účastník konania nemal spôsobilosť samostatne konať pred krajským súdom v plnom rozsahu a nekonal za neho zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie,
- e) vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený krajský súd,
- f) nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- g) rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci,
- h) sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu,
- i) nerešpektoval záväzný právny názor, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti alebo
- j) podanie bolo nezákonne odmietnuté.

Podľa ust. § 440 ods. 2 SSP dôvod kasačnej sťažnosti uvedený v odseku 1 písm. g) až i) sa vymedzí tak, že sťažovateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Dôvod kasačnej sťažnosti nemožno vymedziť tak, že sťažovateľ poukáže na svoje podania pred krajským súdom.